

دانشگاه آزاد

واحد سماء پاکدشت

عنوان تحقیق:

حسابداری و حسابرسی بیمه ای

استاد:

جناب آقای رضا محمدی

دانشجو:

مرجان حسینی

سال ۱۳۹۰

فهرست مطالب

۳	مقدمه:
۴	ماهیت:
۷	تعاریف:
۷	الف) حسابداری:
۸	ب) حسابرسی:
۹	توانایی‌های مورد نیاز و قابل توصیه:
۱۱	نکات تکمیلی:
۱۲	جزئیات تازه ای از پرونده تخلفات بیمه ایران:
۱۹	حسابرسی بانکها و بیمه‌های دولتی:
۲۲	نقش سرمایه گذاری ها و سیستم های اطلاعات حسابداری در توسعه بیمه های عمر:
۲۴	● سرمایه گذاری و توسعه بیمه های عمر:
۲۴	۱) پوشش خطرات فوت:
۲۴	۲) تامین نرخ بازده مورد انتظار بیمه گذاران:
۲۷	● سیستم های کارای اطلاعات حسابداری:
۳۲	● بحث و نتیجه گیری و ارائه پیشنهاد:
۳۴	منابع:

مقدمه:

حسابداری یک سیستم است که در آن فرآیند جمع‌آوری، طبقه‌بندی، ثبت، خلاصه کردن اطلاعات و تهیه گزارشهای مالی و صورتهای حسابداری در شکل‌ها و مدلهای خاص انجام می‌گیرد. تا افراد ذی‌نفع درون سازمانی مثل مدیران سازمان و یا برون‌سازمانی مثل بانک‌ها، مجمع عمومی سازمان مورد نظر و یا مقامات مالیاتی بتوانند از این اطلاعات استفاده کنند. به همین دلیل فردی که تحصیلات دانشگاهی ندارد، بیشتر دقت‌دار است تا حسابدار. چرا که گزارشهای این دسته از افراد مطابق استاندارد نیست و پردازش کافی نمی‌شود و بیشتر تراز حسابها می‌باشد. برای مثال یک حسابدار تجربی نمی‌تواند بر راحتی بین دارایی کوتاه مدت و بلند مدت تفاوت قایل شود و یا نمی‌داند که چگونه باید معاملات ارزی را در دفاتر ثبت کرد. حسابداری به عنوان یک نظام پردازش اطلاعات، داده‌های خام مالی را دریافت نموده، آنها را به نظم در می‌آورد.

محصول نهایی نظام حسابداری گزارش‌ها و صورتهای مالی است که مبنای تصمیم‌گیری اشخاص ذی‌نفع (مدیران، سرمایه‌گذاران، دولت و ...) قرار می‌گیرد.

ماهیت:

یک حسابدار متخصص، در آینده می‌تواند مدیر مالی یک سازمان یا شرکت گردد یعنی می‌تواند به مدیریت یک شرکت ایده بدهد که منابع موجودش را در چه راههایی سرمایه‌گذاری نماید تا استفاده بهینه کند و یا اگر شرکت به منابع مالی جدید نیاز داشت یک مدیر مالی بر اساس دانش آکادمیک خود می‌تواند بگوید که از چه طریقی باید تامین مالی کرد. و مجموع این فعالیت‌ها خارج از توانایی یک حسابدار تجربی است.

«حسابداری یک سیستم اطلاعاتی است که با فراهم‌کردن اطلاعات لازم کمک می‌کند تا سرمایه‌گذارها، اعتبار دهندگان، مدیران و دولت نسبت به مسایل اقتصادی بهتر بتوانند، تصمیم بگیرند. برای مثال اگر شخصی بخواهد در یک شرکتی سرمایه‌گذاری کند، تمایل دارد که وضعیت مالی آن شرکت و یا نتایج عملیات آن شرکت را در طی سالهای قبل بداند. موضوعاتی که به صورت گزارشهای مالی توسط حسابداران تهیه می‌شود.

«حسابداری به منظور جوابگویی به نیازهای انسان به وجود آمده است. به همین دلیل با گذشت زمان و به موازات گسترش فعالیت‌های اقتصادی و افزایش پیچیدگی آن، هدفها و روشهای حسابداری برای جوابگویی به نیازهای اطلاعاتی، توسعه یافته است. چرا که اشخاص، شرکت‌ها و دولت برای تصمیم‌گیری در مورد توزیع مناسب منابع مالی نیاز به اطلاعاتی قابل اتکا دارند که این اطلاعات را به یاری حسابداری می‌توان به دست آورد. از سوی دیگر انجام سرمایه‌گذاری یکی از مواد ضروری و اساسی در فرآیند رشد و توسعه اقتصادی کشور است و سرمایه‌گذاران نیز از بعد عرضه سرمایه، تا حد امکان سعی دارند

منابع مالی خود را به سویی سوق دهند که کمترین ریسک و بیشترین بازده را داشته باشد .
یعنی به دنبال برآورد ریسک سرمایه‌گذاری‌ها خواهند بود. این در حالی است که یکی از
مبانی اساسی برای محاسبه ریسک بازار شرکت‌ها ، استفاده از اطلاعات تولید شده توسط
سیستم حسابداری است.

رشته حسابداری از جمله رشته‌هایی است که از داوطلبان هر سه گروه آزمایشی ریاضی و
فنی ، علوم تجربی و علوم انسانی دانشجو می‌پذیرد.

آینده شغلی ، بازار کار ، درآمد:

به نظر می‌رسد فارغ‌التحصیلان دوره‌های تحصیلات تکمیلی این رشته، آمادگی و پختگی
بیشتری برای حضور در بازار کار دارند.

نتیجه یکی از تحقیقات دانشگاه «کلمبیا» مبنی بر این بود که از دهه ۷۰ به بعد همه
شرکت‌های موفق، شرکتهایی بوده‌اند که مدیر آنها تحصیلات مالی داشته است. چون از این
دهه به بعد اطلاعات نقش مهمی پیدا کرده است و مهمترین اطلاعات نیز، اطلاعات مالی است
که تاثیر بسیاری در تصمیم‌گیری روسای شرکت‌ها دارد.

«فرصت‌های شغلی یک حسابدار بسیار گسترده است و از پایین‌ترین سطح تا بالاترین سطح
را در بر می‌گیرد. و با وجود این که در دانشگاه‌های مختلف کشور اعم از دولتی ، غیرانتفاعی
و آزاد، دانشجویان بسیاری در رشته حسابداری تدریس می‌کنند اما تعداد فارغ‌التحصیلان

بیکار این رشته از بیشتر رشته‌ها کمتر است. چون از یک موسسه کوچک گرفته تا بزرگترین کارخانه‌های کشور حداقل برای تهیه اظهارنامه مالیاتی به حسابدار نیازمند هستند.

همچنین دانش حسابداری در بخش مالیات کاربرد وسیعی دارد. چون محاسبه سود به یاری حسابداری امکان‌پذیر است و تعیین مقدار سود نیز مبنای محاسبه مالیات شرکتها اعم از دولتی و خصوصی می‌باشد.

تعاریف

الف) حسابداری

فارغ‌التحصیلان می‌توانند در کلیه موسسات و واحدهای تجاری، اعم از دولتی یا خصوصی

به عنوان حسابدار در شاخه‌های زیر مشغول کار شوند:

حسابداری مالی: در کلیه شرکتها و موسسات تجاری و غیرانتفاعی.

حسابداری صنعتی: در کلیه واحدهای صنعتی و شرکتهای تولیدی.

حسابداری دولتی: در کلیه سازمانها و ادارات دولتی به عنوان حسابدار یا عامل ذی‌حساب.

حسابداری مالیاتی: در ادارات دارایی.

حسابداری بیمه: در موسسات بیمه.

حسابداری بانکها: در شعبه‌ها و سرپرستی بانکها.

حسابداران پس از مدتی اشتغال به کار حسابداری می‌توانند در سمت مدیریت مالی واحدهای

تجاری، ایفای نقش نمایند.

ب (حسابرسی

فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری قادرند با توجه به شاخه‌های حسابداری در بند الف در حرفه حسابرسی شاغل شوند. شاغلان حرفه حسابرسی در یک تقسیم‌بندی کلی به دو گروه اصلی تفکیک می‌شوند:

حسابرسان داخلی: این گروه از حسابرسان، کارمند واحد مورد رسیدگی هستند، و در واقع رابط میان هیات مدیره و شرکت بوده و گزارش رسیدگی خود را به طور هفتگی، ماهانه یا سالانه به مدیرعامل و هیات مدیره ارائه می‌دهند. این گروه از حسابرسان عملیات داخل واحد تجاری را رسیدگی می‌کنند.

حسابرسان مستقل: این گروه از حسابرسان، افرادی هستند که در موسسات حسابرسی مشغول کار هستند و بر اساس قرارداد میان شرکتها یا سازمانها با این موسسات، عملیات حسابداری و مالی واحد تجاری را بر اساس اصول و موازین حسابداری مورد رسیدگی قرار می‌دهند و گزارش خود را به مجمع عمومی صاحبان سهام ارائه می‌کنند. در واقع حسابرسان مستقل رابط میان صاحبان شرکت و هیات مدیره شرکت می‌باشند.

در حال حاضر در ایران، سازمان حسابرسی به عنوان یک سازمان دولتی، بزرگترین موسسه حسابرسی است و در کنار آن سایر موسسات حسابرسی دولتی و خصوصی مشغول فعالیت می‌باشند.

توانایی‌های مورد نیاز و قابل توصیه:

داشتن شم ریاضی در رشته حسابداری از اهمیت بسیاری برخوردار است. به همین دلیل دانش‌آموزان رشته ریاضی در این رشته موفقتر هستند. البته این بدان معنا نیست که دانش‌آموزان رشته علوم انسانی قادر به ادامه تحصیل در رشته حسابداری نیستند بلکه باید تلاش کنند تا از دانش ریاضی خوب و یا حداقل متوسطی برخوردار باشند.

همچنین یک حسابدار باید بتواند بخوبی گزارش کارهای خود را ارائه دهد. بنابراین باید در ادبیات فارسی مسلط بوده و نگارش خوبی داشته باشد. این ویژگی بخصوص در سطوح بالاتر این رشته یعنی حسابرسی و مدیریت مالی اهمیت بسیاری دارد.

در آزمون هر سه گروه آزمایشی درس ریاضی به عنوان مهمترین درس این رشته ضریب ۴ دارد.

دانشجوی حسابداری باید صادق و رازدار باشد چون در آینده تمام اسناد و مدارک یک سازمان را در اختیار دارد و اگر فرد رازدار و در کل با اخلاقی نباشد لطمات زیادی به آن شرکت و در نهایت به جامعه وارد می‌آورد. این مساله بخصوص در حسابرسی اهمیت بیشتری دارد زیرا اگر یک حسابرس که وظیفه بررسی گزارشات مالی یک سازمان و تایید صحت و سقم آن را بر عهده دارد، درستکار نبوده و یا شهادت ابراز مشکلات را نداشته باشد، می‌تواند به نابسامانی‌های اداری و مالی یک جامعه دامن بزند.

و بالاخره یک حسابدار برای موفقیت در این دنیای پر از رقابت و تغییر و تحول باید خلاق، مبتکر، صبور و منضبط باشد.

علاقه به امور مالی و تجزیه و تحلیل‌های آن، عامل موفقیت دانشجوی حسابداری است.

وضعیت ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر:

تا مقطع دکترا امکان ادامه تحصیل وجود دارد.

نظر یک فارغ‌التحصیل مشغول به کار در این رشته:

دانشجوی این رشته باید تحمل ساعتها کار در پشت یک میز و صندلی و سرو کار داشتن با اعداد و ارقام را داشته باشد. همچنین باید دقیق و منظم باشد تا در جمع‌بندی اعداد و ارقام دچار مشکل نگردد.

وضعیت نیاز کشور به این رشته در حال حاضر:

آموزش حسابداران و شرکت موثر آنها در فراهم‌آوری اطلاعات مالی دقیق و قابل اعتماد، و تجزیه و تحلیل این اطلاعات برای توسعه پایدار در کشور در حال توسعه‌ای مانند ایران اهمیت فراوانی دارد. چرا که وجود اطلاعات دقیق، اعتماد برانگیز، بموقع و مربوط به فعالیت‌های اقتصادی، نه تنها لازم بلکه حیاتی است. علاوه بر این اطلاعات مالی حاصل از فعالیت‌های اقتصادی که بوسیله نظام‌های حسابداری گزارش می‌شود، می‌تواند از انحراف

مسیر پیش‌بینی شده ، اتلاف منابع اقتصادی و اخلال در برنامه‌های توسعه اقتصادی
جلوگیری کند.

دکتر ثقفی نیز در این باره می‌گوید: «چون این رشته فقط به کلاس و معلم نیاز دارد متأسفانه
در سالهای اخیر، بسیاری از شهرهای دورافتاده که حتی یک حسابدار مجرب و متخصص
ندارد، رشته حسابداری را با استفاده از اساتید کم‌تجربه دایر کرده است و در نتیجه
فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های فوق حسابدارانی ناکارآمد هستند که نمی‌توانند، جذب بازار کار
شوند. البته آنچه گفته شد شامل حال فارغ‌التحصیلان توانمند این رشته نمی‌شود چون هر
فرد سرمایه‌گذار و هر موسسه اعتباری برای سرمایه‌گذاری یا اعتبار دادن به حسابدار نیاز
دارد.»

نکات تکمیلی:

چند سال پیش وقتی که آقای . ت ریاست یکی از کارخانه‌های ایران را بر عهده گرفت با
اخم‌های در هم و چهره‌های عبوس کارگرانی روبرو شد که ۶ ماه بود حقوق نگرفته بودند و
امید چندانی نیز به رییس جدید نداشتند. اما رییس جدید که فارغ‌التحصیل رشته حسابداری
بود با مدیریت قوی و درست خویش نه تنها کارخانه مورد نظر را از ورشکستگی نجات داد
بلکه امروزه این کارخانه یکی از بهترین کارخانه‌های کشور است که محصولات آن به خارج
از کشور صادر می‌گردد و در حال حاضر نیز نحوه کار رییس یاد شده به عنوان یک شیوه
نوین در دانشگاهها تدریس می‌شود.

آنچه خواندید سرگذشت واقعی یکی از کارخانه‌های کشور است.

جزئیات تازه ای از پرونده تخلفات بیمه ایران

رئیس دیوان محاسبات کشور اخبار جدیدی از پرونده تخلفاتی بیمه ایران اعلام کرد و گفت: پس از اتمام کارها و گزارشات مربوط به این پرونده ، نوبت به حسابرسی سایر شرکت‌های بیمه دولتی می‌رسد.

محمد رضا رحیمی در گفتگو با مهر در پاسخ به این سؤال که گزارشات بعدی دیوان محاسبات کشور پس از پرونده بیمه ایران چه رویکردهایی خواهد داشت ، گفت : دیوان محاسبات کشور از سال گذشته حسابرسی خود را در بیمه ایران آغاز کرد و قرار بود که پس از اتمام حسابرسی این شرکت ، سایر بیمه های دولتی نیز مورد رسیدگی قرار گیرند.

رئیس دیوان محاسبات کشور با اشاره به بحث های صورت گرفته و فراز و نشیب های پرونده بیمه ایران با توجه به آنچه در مطبوعات منعکس شد و برخورد رئیس جمهوری با عزل برخی مدیران بیمه ، واکنش وزیر اقتصاد و نهایتا کشیده شدن این پرونده به کمیسیون مجلس ، اظهار داشت : کمیسیون برنامه ، بودجه و محاسبات و اصل ۹۰ مجلس مکلف شدند که به نحوه حسابرسی ها در بیمه ایران و شکایات اولیاء بیمه در خصوص اعلام برخی مسائل رسیدگی کنند و ما نیز هم اکنون در انتظار اظهار نظر آنها هستیم .

وی با تاکید بر اینکه باید بگذاریم تا این پرونده سیر قانونی خود را طی کند ، تصریح کرد : تمام این موارد هیچ گونه خلل و خدشه‌ای به رسیدگی های دیوان محاسبات کشور و انجام وظایف آن وارد نکرده و دیوان کماکان به کارهای خود ادامه می دهد .

رحیمی با بیان اینکه دیوان محاسبات سایر شرکت های بیمه را نیز مورد رسیدگی قرار خواهد داد ، افزود : نتیجه این رسیدگی ها نیز به اطلاع مسئولان و مردم خواهد رسید .

به گفته وی هم اکنون از مجموع تخلفاتی که از بیمه ایران توسط حسابرسان دیوان محاسبات کشف و به آن رسیدگی شده بیش از ۶۰ گزارش تخلف به دادرسی دیوان منعکس شده است. رئیس دیوان محاسبات کشور خاطر نشان کرد : هم اکنون دادرسی های دادرسی دیوان مشغول رسیدگی به این تخلفات هستند تا دادخواست آن برای دادستان آماده شود.

وی در پاسخ به این سؤال که با این وجود مدیران عزل شده بیمه ایران مدعی مبری از این تخلفات هستند ، تصریح کرد : دیوان محاسبات کشور در گزارشی که در این خصوص تقدیم رئیس جمهوری کرد نام هیچ فردی را ذکر نکرده است.

رئیس کل دیوان محاسبات کشور اضافه کرد : چارچوب گزارش دیوان محاسبات کشور بدین گونه بود که تخلفاتی که در بیمه ایران شکل گرفته و دیوان آن را منعکس کرده ، فرد خاصی در آن مورد اتهام نبوده است .

رحیمی گفت : مدیریت های بیمه ایران در دوره های مختلف مورد سؤال هستند و ما در مقاطع مختلف مدیریت بیمه ایران را مورد رسیدگی قرار دادیم که برخی از آنها مربوط به هیئت مدیره سابق و برخی نیز مربوط به گذشته است .

به گفته وی دیوان محاسبات نام هیچ فرد خاصی را در هیچ دوره از مدیریت در گزارش خود ذکر نکرده است و آنها طی نامه ها و شکایاتی که در این خصوص داشتند مدعی بودند که برخی از این تخلفات اعلام شده توسط دیوان مربوط به آنها نیست.

رئیس دیوان محاسبات کشور در ادامه گفتگو با مهر خاطر نشان کرد: این افراد تخلفات اعلام شده توسط دیوان محاسبات کشور را رد نکردند و مدعی شدند که این تخلفات مربوط به دوره مدیریت آنها نیست که البته برخی از این تخلفات مربوط به همین دوره مدیریت و برخی مربوط به گذشته است.

رحیمی اعلام کرد: با اتمام کارها و گزارشات مربوط به پرونده بیمه ایران، دیوان محاسبات یا در بیمه البرز و یا در بیمه آسیا برای رسیدگی مستقر خواهد شد.

رئیس کل بیمه مرکزی ایران در همایش مدیریت بر چالش های فراروی صنعت بیمه :
استانداردهای حسابرسی بیمه تصویب می شود

رئیس کل بیمه مرکزی ایران از تصویب استانداردهای حسابرسی بیمه ای تا یک ماه آینده در
شورای عالی بیمه خبر داد.

رئیس کل بیمه مرکزی ایران در همایش مدیریت بر چالش های فراروی صنعت بیمه، ضریب
نفوذ بیمه در کشور را $1/2$ تا $1/3$ درصد عنوان کرد و گفت: این در حالی است که با احتساب
حق بیمه های تامین اجتماعی و خدمات درمانی در کشور ضریب نفوذ بیمه به $3/4$ درصد
می رسد که این رقم نسبت به ضریب نفوذ بیمه در سایر کشورها در وضعیت مطلوبی قرار
دارد .

نوروز کهزادی با تاکید بر ارتباط تنگاتنگ بین بیمه مرکزی با دولت تصریح کرد: با استفاده
از روش های قدیمی و سنتی توسعه صنعت بیمه میسر نخواهد شد.

وی یکی از الزامات صنعت بیمه را الکترونیکی کردن بیمه نامه ها دانست و اظهارداشت: برای
توسعه صنعت بیمه راهی جز تعریف استانداردهای بیمه ای وجود ندارد.

رئیس کل بیمه مرکزی ایران با تاکید بر اینکه در بخش خرد و کلان در بخش نظارت در
صنعت بیمه بسترهای قانونی، سیاست گذاری های اصولی و برنامه ریزی ها باید مد نظر
قرار گیرد، گفت: صنعت بیمه از پیشتازان توسعه اقتصادی کشور به شمار می رود.

وی یکی از الزامات نظارت در صنعت بیمه را ایجاد ابزارهای قانونی مناسب، مقررات مورد نیاز و تدوین آئین نامه ها عنوان کرد و افزود: یکی از راههای مناسب نظارت بر عملکرد شرکت های بیمه، ابتدا نظارت خود شرکت های بیمه بر عملکرد خود و سپس نظارت نهایی توسط بیمه مرکزی است.

کهزادی با تاکید بر اینکه می توان بخشی از نظارت ها بر عملکرد شرکت های بیمه را به صورت آن لاین کردن نمایندگی ها و برون سپاری الکترونیکی انجام داد، تصریح کرد: تعداد نمایندگی های کشور هم اکنون به بیش از ۸ هزار نمایندگی می رسد که نیمی از آن متعلق به شرکت های بیمه است.

به گفته وی سازمان حسابرسی استانداردهای حسابرسی بیمه ای را ارائه کرده که تا یک ماه آینده در شورای عالی بیمه در مورد آن بحث خواهد شد و در نهایت به تصویب می رسد که این استانداردها به منظور تقویت نظارت بر شرکت های بیمه تدوین شده است.

وی با بیان اینکه هم اکنون ۹۰ درصد صنعت بیمه کشور در اختیار دولت است، گفت: با توجه به این رقم لازم است بیمه مرکزی نظارت های خود را بر این صنعت بیشتر کند.

رئیس کل بیمه مرکزی خاطرنشان کرد: به منظور اعمال نظارت بر شرکت های بیمه، قوانین فعلی هدف دولت در بخش نظارت را تامین نمی کند.

برای اولین بار در ایران بیمه‌نامه مسوولیت مدنی حرفه‌ای حسابداران رسمی درقبال اشخاص ثالث طراحی شد و در دستور صدور قرار گرفت.

بنابراین گزارش عباس لولویی رییس و رییس هیات مدیره شرکت خدمات بیمه پوشش توسعه بهشهر تنها نماینده ممتاز بیمه البرز در خصوص انعقاد این قرارداد گفت: با تاکید رییس جمهور بر تنوع خدمات بیمه‌ای به منظور ارتقای سطح سرویس‌دهی به مشتریان باید ارائه طرح‌های جدید در دستورکار بیمه‌گران قرار بگیرد.

لولویی که خود دارای مدرک کارشناسی حسابداری صنعتی است با بیان اینکه گزارش حسابرسی یعنی گزارش ریسک و امکان اشتباه کردن یک حسابرس در بررسی گزارش و تایید نهایی آن وجود دارد، خاطرنشان کرد: البته این موارد با توجه به وجود حسابرسان حرفه‌ای به ندرت مشاهده شده است، اما اشتباه یک حسابرس می‌تواند منجر به زیان‌دهی برخی از سهامداران شود و آنان را مجاب به مدعی شدن کند، که حاصل آن می‌تواند هم جلوگیری از فعالیت حسابرس و هم درمواقعی پرداخت خسارات به سهامداران باشد. بنابراین داشتن پوشش بیمه‌ای مناسب در بازار پر از ریسک سرمایه از ضروریات اقتصاد امروز برای جامعه حسابداران است.

او با یادآوری این مطلب که طراحی بیمه‌نامه مسوولیت مدنی حرفه‌ای جامعه حسابداران از چندی پیش آغاز شد، اظهار داشت: بدون همکاری مسوولان جامعه حسابداران و حسابرسان

رسمی در ارائه اطلاعات برای ارزیابی و تعیین حق بیمه ممکن نبود و جای قدردانی بسیار دارد.

او گفت: امضای قرارداد با جامعه حسابداران رسمی و ارائه پوشش‌های لازم بیمه‌ای برای ریسک آنها پروسه‌ای بود که با پیگیری، تلاش و جلسات کارشناسی متعدد و مستمر و صمیمانه مسوولان و مدیران همکاری مدیران بیمه البرز با نمایندگی پوشش توسعه بهشهر به سرانجام رسید که جای تشکر دارد.

به گفته لولویی این بیمه‌نامه برای نخستین بار برای مدت یک سال صادر شده و با اطلاع‌رسانی و شناخت حسابداران رسمی از مزایای آن فراگیر خواهد شد و مسلماً در سال‌های بعد با اطلاعات کامل و جامع‌تر انواع بیمه‌نامه طراحی و تکمیل خواهد شد. بنابراین گزارش مسوولیت حساب‌برسان می‌تواند بی‌نهایت و ریسک آنها به اندازه کل بازار سرمایه باشد و از آنجا که اکثر سهامداران ایرانی بدون توجه به جزییات گزارش حساب‌برس و تنها براساس اعلام سود پیش‌بینی شده اقدام به خرید و فروش سهام در بازار می‌کنند، ریسک بازار سرمایه و افت و خیز سهام قابل توجه است و صنعت بیمه نیز باید در ارائه پوشش بیمه‌ای نهایت دقت را به عمل آورد.

رئیس هیات مدیره شرکت خدمات بیمه پوشش توسعه بهشهر در خاتمه یادآور شد: از اهم مفاد تفاهمنامه یاد شده این است که با توجه به تخصصی بودن فعالیت اعضا، جامعه حسابداران رسمی به عنوان داور طرفین در حل و فصل اختلافات احتمالی ناشی از قرارداد

بیمه مسوولیت حرفه‌ای منعقد با اعضای جامعه انتخاب شده و اطلاعات و نگهداری در سوابق، نزد جامعه حسابداران ارسال و نگهداری خواهد شد.

حسابرسی بانکها و بیمه‌های دولتی

در سال ۸۴ سود ۱۰ بانک دولتی (تجاری و تخصصی) ۱۱ هزار و ۸۶۴ میلیارد ریال بوده که نسبت به رقم ۸ هزار و ۶۸۲ میلیارد ریال سال ۸۳، معادل ۳۷ درصد افزایش را نشان می‌دهد. به این ترتیب بانکهای دولتی اعم از تجاری و تخصصی در سال ۸۴ تماماً سودده بوده‌اند.

گزارش سازمان حسابرسی نشان می‌دهد، از ۵ شرکت بیمه دولتی در سال ۸۴ تعداد ۴ شرکت سودده و یک شرکت زیانده بوده است. سود شرکتهای بیمه دولتی در سال ۸۴ معادل ۸۲۳ میلیارد ریال اعلام شده که نسبت به رقم ۷۴۲ میلیارد ریال سال قبل از آن، ۱۱ درصد افزایش را نشان می‌دهد.

در گزارش سازمان حسابرسی، درآمد بانکهای دولتی در سال ۸۳ معادل ۸۵ هزار و ۱۱۰ میلیارد ریال و درآمد بیمه‌های دولتی در سال ۸۴، ۲۹ هزار و ۹۳۳ میلیارد ریال اعلام شده است. در سال ۸۳ درآمد بیمه‌های دولتی ۲۳ هزار و ۶۴۸ میلیارد ریال بود. جمع دارایی‌های ۱۰ بانک دولتی در سال ۸۴ معادل یک میلیون و ۳۶۵ هزار و ۷۷۷ میلیارد ریال برآورد گردیده و حقوق صاحبان سهام ۱۲۵ هزار و ۲۰۴ میلیارد ریال اعلام شده است.

جمع دارایی‌های ۵ بیمه دولتی نیز در سال ۸۴ معادل ۲۶ هزار و ۷۵۴ میلیارد ریال گزارش شده و حقوق صاحبان سهام در این شرکتها ۲ هزار و ۳۶۶ میلیارد ریال برآورد گردیده است. سهام بانکها و بیمه‌های دولتی عمدتاً متعلق به دولت است.

سازمان حسابرسی در اظهارنظر خود برای صورتهای مالی بانکهای دولتی، ۷ مورد از حسابها را مورد قبول ارزیابی کرده که معادل ۷۰ درصد است و ۳ مورد نیز مشروط ارزیابی شده است. اظهارنظر سازمان حسابرسی در مورد حسابهای بیمه‌های دولتی حاکی است ۲ مورد از این حسابها مشروط (معادل ۸۰ درصد) و یک مورد مقبول (معادل ۲۰ درصد) است. سال ۸۳ معادل ۸۰ درصد حسابها مشروط و ۲۰ درصد مقبول ارزیابی شده بود.

بنابر گزارش سازمان حسابرسی، تهیه صورتهای مالی بانکهای دولتی در سال جاری برای نخستین بار بر مبنای حسابداری تعهدی بوده که مطابق استانداردهای حسابداری است.

همچنین طبقه‌بندی صحیح تسهیلات و مطالبات سررسید گذشته و افشای آن نیز از مشخصات مثبت صورتهای مالی بانکها در سال ۸۴ است. ایجاد ذخیره جهت مطالبات مشکوک الوصول در سال ۸۴ طبق دستورالعمل‌های هماهنگ صورت گرفته است. از نکات مثبت عملکرد بانکهای دولتی در سال ۸۴ می‌توان به اقدام برای رفع محدودیتها و ابهامات حسابرسی، ارائه شفاف‌تر و صحیح‌تر از صورتهای مالی و ارائه گزارشهای حسابرسی تا قبل از پایان مردادماه به شورای عالی بانکها اشاره کرد. اظهار نظر سازمان حسابرسی در مورد صورتهای مالی بیمه‌های دولتی نیز حاکی از آن است که: استاندارد حسابداری ۲۸ از

آغاز سال ۱۳۸۶ در دستور کار بیمه‌های دولتی قرار گرفته، اگرچه اجرای این استاندارد با مصوبه مراجع ذیصلاح بیمه‌ای در سال ۱۳۸۵ نیز قابل اجرا است. بنابر گزارش سازمان حسابرسی، سهم بازار بیمه‌های دولتی از ۸۹ درصد در سال ۸۳ به ۸۶/۳ درصد در سال ۸۴ کاهش یافته است.

نقش سرمایه گذاری ها و سیستم های اطلاعات حسابداری در توسعه بیمه های عمر

تغییر و اصلاح ساختار فعلی صنعت بیمه به دلیل نقش با اهمیت آن در مناسبات اقتصادی و برای حضور فعال تر بیمه گران در اقتصاد کشور یک امر اجتناب ناپذیر است.

تغییر و اصلاح ساختار فعلی صنعت بیمه به دلیل نقش با اهمیت آن در مناسبات اقتصادی و برای حضور فعال تر بیمه گران در اقتصاد کشور یک امر اجتناب ناپذیر است .

در یک مقایسه تطبیقی از سهم بیمه در کشورمان با کشورهای همپراز مشاهده می شود که بیمه های بازرگانی و به خصوص بیمه های زندگی در ایران وضعیت مساعدی ندارد؛ اما تحول و اصلاح ساختاری صنعت بیمه، گسترش و تنوع خدمات بیمه ای که در رهنمودهای ریاست محترم جمهوری به آن تاکید شده، نیازمند ایجاد بسترهای مناسب در داخل و خارج

از شرکت های بیمه است. افزایش درآمد سرانه و هدفمند شدن یارانه ها، مشارکت دستگاه های حکومتی در اشاعه فرهنگ بیمه و... از جمله عوامل خارجی است که از حوزه اختیار شرکت های بیمه خارج است. ولی عوامل داخلی به اتخاذ تدابیری در داخل شرکت های بیمه برمی گردد و می توان آنها را سامان داد. یکی از این زمینه سازی های مهم داخلی، می تواند ایجاد سیستم های کارای اطلاعات حسابداری برای پشتیبانی خدمات بیمه ای بیمه گران باشد. نگهداری حساب های دقیق، نمایش وضعیت مالی و ارائه عملکرد شفاف از حساب بیمه گذاران، می تواند بیمه گران را در ارائه خدمات بیمه ای مناسب یاری کند. به دلیل خصوصیات حسابداری بیمه های عمر از قبیل محاسبات ذخایر فنی، پرداخت مشارکت در منافع، شرایط فروش متنوع و خصوصیات بیمه های عمر خرد ایجاد سیستم های کارای حسابداری بیمه های عمر بسیار ضروری است. از طرفی دیگر علاوه بر مزیت پوشش خطرات فوت، نقص عضو و ازکارافتادگی، به دلیل ماهیت اختیاری و تجاری بیمه های عمر، خریداران این پوشش ها دارای اهداف و سلیق متفاوتی هستند. بنابراین از دید سرمایه گذاری خرید بیمه های عمر باید دارای توجیه اقتصادی باشد .

مدیریت بهینه وجوه نقد حاصله از فروش بیمه های عمر می تواند موجب افزایش بازدهی شرکت های بیمه و بالارفتن مطلوبیت این بیمه ها در نظر بیمه گذاران شود. بنابراین مثلث سه جانبه بیمه های عمر، سرمایه گذاری ها و سیستم های اطلاعات حسابداری بیمه در ارتباط با همدیگر می توانند موجبات توسعه یکدیگر را فراهم کنند. در صورت رفع این موانع و

گسترش همه جانبه بیمه های عمر می توانیم شاهد ارتقای رفاه عمومی جامعه و رشد و توسعه اقتصادی کشورمان باشیم .

● سرمایه گذاری و توسعه بیمه های عمر

به دلیل اهمیت بالای سرمایه گذاری ها در مکانیزم بیمه های عمر، هیات استانداردهای بین المللی حسابداری (IASB) قراردادهای بیمه های عمر را در مواردی به عنوان ابزارهای سرمایه گذاری (FINANCIAL INSTRUMENT) طبقه بندی می کند. توجه به مقوله سرمایه گذاری، فروش بیمه های عمر را تسهیل خواهد کرد. عواملی که می تواند موجب افزایش جذابیت بیمه نامه های عمر در نظر بیمه گذاران شود، تاکید بر دو مورد زیر است :

۱) پوشش خطرات فوت، حوادث نقص عضو و از کارافتادگی که در صورت وقوع آنها در طول مدت بیمه نامه بیمه گذار مبلغ غرامت را دریافت خواهد کرد. باتوجه به ماهیت احتمالی این خطرات و در صورت وقوع آنها در سال های اولیه، بیمه گذار هم غرامت را دریافت می کند و هم از پرداخت مابقی حق بیمه معاف خواهد بود .

۲) تامین نرخ بازده مورد انتظار بیمه گذاران

فرصت های سرمایه گذاری برای افراد متفاوت است. میانگین بازدهی ناشی از این فرصت ها نرخ بازده مورد انتظار افراد را در فعالیت های اقتصادی تشکیل می دهد. حال اگر بیمه گران با توجه به ماهیت اختیاری بیمه های عمر به هزینه های فرصتی توجه نکنند در فروش بیمه های عمر نمی توانند موفق باشند. امروزه در کشورهای پیشرفته به ارزش زمانی پول بیمه

گذاران در فروش بیمه های عمر توجه می شود. ارزش آتی کلیه وجوه حق بیمه پرداختی بیمه گذاران در طول مدت بیمه نامه باید حداقل برابر با ارزش غرامت دریافتی باشد. مدیریت بهینه وجوه نقد حاصله از فروش بیمه های عمر و استفاده از فرصت های سرمایه گذاری علاوه بر فراهم کردن پوشش مجددی برای جبران تعهدات ناشی از خطرات تحت پوشش موجب رعایت سلايق مشتریان در فروش این بیمه نامه ها خواهد شد. بیمه گران می توانند برای جبران نرخ بازدهی بیمه گذاران خود میانگینی از تمامی نرخ های بازدهی سرمایه گذاری موجود در بازارهای مختلف را به عنوان نرخ مشارکت در منافع در بیمه نامه های عمر منظور کنند. به عنوان مثال برای مشخص شدن اهمیت سرمایه گذاری در فعالیت بیمه های عمر، ترکیب و میزان سود سرمایه گذاری های برخی از شرکت های بیمه عمر در کشور هندوستان که از صورت های مالی سال های مختلف استخراج شده، ارائه می شود .

این کشور دارنده رتبه پنجم در فروش بیمه های عمر در آسیا بوده و ضریب نفوذ بیمه های عمر در این کشور ۲/۸۳ درصد در سال ۲۰۰۵ بوده است. اما نرخ تورم در این کشور ۴/۴ درصد و متوسط بازدهی ۷/۳۴ درصد بوده است. اگر نرخ تورم را به عنوان متوسط بازده مورد انتظار افراد در جامعه در نظر بگیریم از متوسط بازدهی کمتر است. این شرایط امکان فروش بیمه های زندگی را تسهیل خواهد کرد. در حالی که در ایران و در سال های ۸۴ و ۸۵ اکثریت سرمایه گذاران به خصوص سهامداران خرد خاطرات بسیار تلخی از میزان بازدهی در بازار سرمایه دارند. شرکت های بیمه نیز در اثر این بازدهی منفی دچار زیان فراوانی در سبد سرمایه گذاری خود شدند .

▪ برخی از موانعی که در زمینه استفاده از وجوه بیمه نامه های عمر در امر سرمایه گذاری وجود دارد به شرح زیر است :

۱) (فقدان راهبرد سرمایه گذاری در صنعت بیمه، کاربرد روش های سرمایه گذاری از قبیل JOINT VENTURE و ایجاد صندوق های سرمایه گذاری مشاع MUTUAL FUND در صنعت بیمه می تواند موجب هماهنگی بیشتر سیاست های سرمایه گذاری و کاهش ریسک سرمایه گذاری در این صنعت شود .

۲) (فقدان افراد متخصص که تواما با مقوله سرمایه گذاری و مسائل روز بازار سرمایه کشور و خصوصیات عملیات بیمه گری آشنایی داشته باشند .

۳) (درجه پایین کارایی و مشکلات ساختاری موجود در بازار سرمایه کشور .

۴) (وجود مشکلات ساختاری در بازار پول؛ از قبیل روش های تعیین نرخ سود سپرده های بانکی که می تواند در تامین نرخ بازده مورد انتظار خریداران بیمه های عمر چالش جدی ایجاد کند .

۵) (وجود بازارهای غیررسمی سرمایه گذاری که تحقق بازده های بالاتر از حد معمول را امکان پذیر می کند .

۶) (عدم استفاده از مفاهیم و ابزارهای نوین مدیریت مالی در طراحی انواع بیمه های عمر؛ از قبیل ارزش زمانی پول و نرخ بازده مورد انتظار در طراحی بیمه های زندگی .

۷) حساسیت بالای بازار سرمایه از عوامل سیاسی به رغم وجود پتانسیل بالای آن برای رشد و توسعه

۸) محدودیت در آیین نامه سرمایه گذاری شرکت های بیمه

به طوری که از یک طرف به دلیل عدم تنوع در بازار سرمایه کشور مانند فقدان ابزارهایی از قبیل اختیار معاملات OPTION، معاملات آتی، ابزار های مشتقه DERIVATIVE INSTRUMENT، عدم تنوع در صنایع و شرکت های پذیرفته شده در بورس، فرصت های سرمایه گذاری بسیار محدود است، از طرف دیگر وجود تفکر بخشی نگر در مقررات و آیین نامه سرمایه گذاری صنعت بیمه (آیین نامه شماره ۴۲)، امکان کسب سود از این محل را بسیار دشوار نموده است. مثلا به رغم بازدهی بخش مسکن در سال های اخیر سرمایه گذاری در این بخش برای بیمه گران میسر نبوده و در این آیین نامه نیز پیش بینی نشده است.

● سیستم های کارای اطلاعات حسابداری

بیمه های زندگی در مقایسه با بیمه غیرزندگی (اموال، مسوولیت و منافع) دارای اختلافات ماهوی است که برای گسترش آن در جامعه باید به آن توجه کرد. به عنوان مثال بیمه های زندگی ماهیت پس اندازی و سرمایه ای داشته و فروش آن اختیاری است. از طرف دیگر به دلیل تعداد بالا و ارزش های متفاوت، شباهت زیادی بین بیمه های عمر و بیمه های خرد وجود دارد که ضرورت نگهداری اطلاعات مالی تفصیلی در بیمه های عمر را افزایش می دهد.

پس با توجه به شرایط متفاوت بیمه های زندگی برای فروش موفق آن نیازمند دسترسی به اطلاعات دقیق و به موقع هستیم. ارائه اطلاعات شفاف مالی و بیمه ای و طراحی سیستم های کارای پشتیبان در فروش این بیمه نامه ها به منزله رعایت اصول مشتری مداری خواهد بود. در این میان سیستم های اطلاعات حسابداری بیمه می تواند نقش بسیار موثری در توسعه بیمه های عمر داشته باشد. از منظری دیگر در مورد اهمیت سیستم های حسابداری بیمه های عمر می توان به نقش مفید آن در تعیین میزان حق بیمه اشاره کرد. همانطوری که می دانیم حق بیمه سه وظیفه بر عهده دارد :

۱ (جبران خسارت های احتمالی (حق بیمه خطر)

۲ (جبران هزینه های اداری و تشکیلاتی (حق بیمه انتوانتر یا ترازنامه ای)

۳ (تامین سود (حق بیمه تجاری)

با توجه به ماهیت تجاری بیمه های عمر که قیمت تمام شده و مبلغ فروش نقش موثری در ارائه این محصول به بیمه گذاران دارد، سیستم های حسابداری بیمه های عمر به اکچویر در محاسبه حق بیمه و مدیریت در کنترل هزینه ها و تعیین حاشیه سود پوشش های بیمه عمر می تواند خدمات مفیدی ارائه کند .

مصوبه شماره ۴۲ شورای عالی بیمه ضرورت تفکیک حساب های بیمه های زندگی و غیر زندگی را متذکر شده است. ولی در حال حاضر شرکت های بیمه این حساب ها را به صورت

یکجا نگهداری می کنند. احتمالاً این عدم تفکیک ناشی از سهم پایین بیمه نامه های زندگی در پرتفوی شرکت های بیمه و فقدان شرکت های بیمه عمر تخصصی بوده که ایجاد سیستم مجزای حسابداری برای آن را توجیه ناپذیر کرده است. حسابداری بیمه های زندگی دارای خصوصیتی بوده که برای توسعه این بیمه نامه ها ایجاد سیستم های حسابداری مستقل، ضروری است. برخی از این خصوصیات به شرح زیر است :

۱) محاسبه ذخایر فنی با توجه به شرایط بیمه نامه های صادره

۲) وجود بیمه نامه های اقساطی با سررسیدهای متفاوت

۳) نگهداری حساب مربوط به پرداخت وام به بیمه گذاران

۴) ضرورت تعیین میزان بازدهی بیمه نامه های زندگی

۵) پرداخت مشارکت در منافع برای گروه قراردادهای بیمه های عمر

۶) برآورد ارزش زمانی (ارزش فعلی و آتی) تعهدات بیمه گر و بیمه گذار

از طرفی دیگر امروزه چشم انداز آتی ارائه اطلاعات و گزارشگری حسابداری، اندازه گیری براساس ارزش های جاری است. پارادایم ارزش های جاری در گزارشگری مالی، هزینه های تهیه اطلاعات حسابداری را کاهش داده و خصوصیات کیفی این اطلاعات را از قبیل مربوط بودن، قابلیت اتکا و نهایتاً شفافیت را افزایش می دهد. در رویکرد اطلاعاتی در گزارشگری حسابداری، اطلاعات تهیه شده یک کالای واسطه ای بوده که برای استفاده تصمیم گیران

نیازمند پردازش اضافی است در حالی که در رویکرد اندازه گیری گزارشات مالی، وضعیت واحد اقتصادی و هر یک از مشتریان را در یک تاریخ مشخص به درستی نشان داده و نیاز به پردازش جدید اطلاعات مالی نیست. (MEASUREMENT PERSPECTIVE) هیات استانداردهای بین المللی حسابداری (IASB) روش ارزش جاری را به عنوان جایگزین در قراردادهای بیمه عمر به بیمه گران پیشنهاد کرده است. بر مبنای این استاندارد بدهی های قرارداد های بیمه عمر به ارزش خالص مبالغ پرداختی آتی با نرخ بازده مورد انتظار محاسبه و ثبت می شود. به دلیل تاثیر مستقیم گزارشات مالی بر تصمیمات خریداران بیمه نامه ها، گزارش ها باید باکیفیت باشند. منظور از کیفیت وجود و کاربست استانداردهای حسابداری مناسب، استفاده بهینه از فناوری اطلاعات در تهیه گزارش ها، استفاده از نیروی انسانی متخصص و متعهد به آیین رفتار حرفه ای در حسابداری بیمه های زندگی است. برای ایجاد شرکت های بیمه تخصصی در رشته بیمه های زندگی علاوه بر ضرورت تنظیم و تصویب قوانین کافی، ایجاد نظام حسابداری مناسب به عنوان بخش مهمی از سیستم اطلاعات مدیریت شرکت های بیمه ضروری است. در حال حاضر شرکت های بیمه تخصصی دنیا به صورت شرکت های گروه (شرکت های اصلی و فرعی) و با مشارکت بانک ها و حضور فعال در بازار سرمایه به خدمت رسانی به مشتریان خود مشغول هستند .

با توجه به مطالب فوق دو الزام در حسابداری بیمه های عمر بهتر است مد نظر قرار گیرد .

۱) در تدوین استانداردهای حسابداری از نگرش های فراملی (GLOBALIZATION) و حتی منطبق بر استانداردهای بین المللی حسابداری بیمه های عمر که امکان مقایسه صورت های مالی شرکت های بیمه ایرانی و خارجی را میسر میکند، استفاده شود .

۲) (با توجه به اهمیت بالای سرمایه گذاری در گسترش بیمه های عمر و نقش ابزارهای نوین سرمایه گذاری از قبیل ابزار مشتقه و... که در کشورهای همجوار ما مورد استفاده معمول است، نظام حسابداری مناسب برای ثبت و گزارشگری این موارد طراحی شود .

در حال حاضر، بسیاری از کشورهای پیشرفته برای افزایش کیفیت گزارشگری مالی بیمه های زندگی سعی در استفاده از ارزش های جاری در حسابداری بیمه های عمر دارند. فقدان استانداردهای مدون و روزآمد در بیمه های عمر از چالش های عمده در این رشته است .

● بحث و نتیجه گیری و ارائه پیشنهاد

خوشبختانه زمینه فکری درک اهمیت و نقش بیمه های عمر در زندگی اجتماعی و کاهش هزینه های ملی فراهم شده است. مهم تر از همه گسترش بیمه های زندگی با سیاست های عدالت محور دولت محترم نیز منطبق است. پس باید از این فرصت به منظور ایجاد یک هم افزایی (SENERGY) در افزایش سهم بیمه در اقتصاد و رشد و توسعه بیشتر کشورمان استفاده کنیم. پیشنهادات زیر در این زمینه ارائه می شود .

۱ (ایجاد صندوق های سرمایه گذاری مشاع باعث کاهش ریسک سرمایه گذاری و تعیین راهبرد سرمایه گذاری در صنعت بیمه خواهد شد .

۲ (ایجاد و توسعه سیستم های الکترونیکی مالی و سرمایه گذاری برای پشتیبانی و توسعه بیمه های عمر. توسعه سیستم های الکترونیکی امکان ارائه انواع گزارش های حسابداری و انجام نظارت مالی توسط دستگاه های نظارتی را میسر خواهد کرد .

۳ (بازنگری در قوانین و مقررات بیمه ای، مالی و سرمایه گذاری صنعت بیمه با هدف توسعه بیمه های عمر

۴ (رفع ابهام معافیت مالیاتی بیمه های عمر؛ به طوری که علاوه بر معافیت مالیاتی غرامت پرداختی، اقساط حق بیمه های عمر نیز باید از درآمد مشمول مالیات کسر شود .

۵ (تجدید نظر در سهم حق بیمه واگذاری قانونی (اجباری) بیمه های عمر موجب افزایش میزان نقدینگی و انعطاف پذیری مالی شرکت های بیمه خواهد شد .

۶) تربیت نیروی انسانی متخصص که با مفاهیم حسابداری، بیمه و سرمایه گذاری آشنایی داشته باشند .

۷) به دلیل اهمیت سرمایه گذاری ها در توسعه بیمه های عمر متولیان تدوین استانداردهای حسابداری بیمه های زندگی نسبت به نحوه محاسبه و تعیین میزان ذخایر و تاثیرات آن با حساسیت برخورد کنند؛ زیرا ذخایر فنی بیمه مبنای تعیین میزان سرمایه گذاری ها، سود، مالیات پرداختی و به طبع آن میزان نقدینگی، میزان تسهیلات پرداختی به نمایندگان و کارکنان بوده و نقش بسیار مهمی در عملیات بیمه گری بر عهده دارد .

۸) طبق آمارهای منتشره بین المللی از عوامل رشد بیمه های عمر در دنیا سودآوری و رونق بازار سرمایه عنوان شده است. لذا رفع محدودیت های ساختاری بازار پول از قبیل نحوه محاسبه نرخ سود سپرده ها و سود تسهیلات و محدودیت های بازار سرمایه از قبیل گسترش ابزارهای نوین سرمایه گذاری و پذیرش استانداردهای بین المللی حسابداری برای تعامل با بورس های بین المللی می تواند موجب گسترش بیمه های زندگی شود.

منابع

۱. دکتر فرجادی، منوچهر، اصول و مفاهیم بیمه های بازرگانی، چاپ اول، انتشارات بیمه

البرز، سال ۷۵، تهران

۲. مصوبات شورای عالی بیمه، انتشارات بیمه مرکزی ایران

۱ .H.RAMLAU-HANSEN, D.SC, PHD, LIFE INSURANCE

۲۰۰۰.ACCOUNTING AT CURRENT VALUES, A DANISH VIEW,

۲ . PAUL. J. M. KLUMPES & CHRIS O'BRIEN, INTERNATIONAL

DIVERSITY IN MEASURING THE VALUE OF LIFE INSURANCE

۲۰۰۲ MAY ۹CONTRACTS: FAIR OR UN FAIR?

۲۰۰۵, WORLD INSURANCE IN ۲۰۰۶/۵. SWISS RE, SIGMA NO ۳

۲۰۰۶UPDATED DEC